

מקצוענות ויופי ברפת גבעת חיים מאוחד

יוסי מלול - משק הבקר והחלב

כך צריכה להיראות רפת של שנות האלפיים - מטופחת, נקייה, סביבה היגיינית של מפעל מזון, מקצוענית, מטפחת את ההון האנושי שלה והכול בשקט וברוגע - מפעל ייצור חלב במיטבו. רפת מחודשת עם תאי רביצה מזוגמים, הצלחות וגם בעיות שמתמודדים איתן בדקויות ובהתמדה. סיפורה של רפת מקצוענית ויפה

זו הייתה גם התקופה של שינויים בקיבוץ פנימה שעלה על דרך המלך, החזיר את חובותיו ואף מצא אמצעים לחידוש ולצמיחה. כך הוחלט לבנות את הרפת מחדש, אך מה רצוי לבנות? הרי אין די מקום כדי לבנות סככות כוללות למאות הפרות הקיימות ולאלו שיהיו גם בעתיד. שוב בחנו את החלופות, נסעו לארה"ב ולאיטליה, ראו את תאי הרביצה ואת סוג המרבץ והריפוד וההסכמה הייתה שהולכים על תאי רביצה לפרות מסוג קרמונזי האיטלקי, שכוללים גם מזרוני גומי במרבץ, לנוחות הפרות.

ההחלטה נתקבלה ואז היו גם חילופי מנהלים ברפת, יותם המרכז פרש ובאופן טבעי, אורנה לקחה פיקוד. ברפת היא נמצאת מ-1981, עבדה בכל העבודות וכל הנושאים היו מוכרים לה.

תאי הרביצה

אורנה מדברת בסבלנות רבה על כל התחומים המקצועיים ברפת וגם עונה על השאלות החוזרות בנושא תאי הרביצה. "את העבודות התחלנו ב-2003 ותאי הרביצה של קרומנזי הם שונים מהאחרים, קטנים יותר ורדודים. ראינו אותם באיטליה ונראה היה לנו, שזה יעבוד טוב גם אצלנו. בנינו סככות חדשות ותאים לכל החולבות, שאר הפרות היבשות והעגלות נשארו בסככות הישנות ששופצו. בשנה האחרונה בנינו סככה חדשה לעגלות והיום כל בעלי החיים ברפת משוכנים ברווחה."

בור תחמיץ פורח והדרכים נקיות להפליא

ך נראית הרפת בגבעת חיים מאוחד בניהולה של אורנה חיים. "רוח המנהלת" שורה בכול, ביוזמה, בשקט, בחיוך, במקצועיות, באסתטיקה. עובדים שמחים ברפת והשמחה ניכרת בכול.

זה לא תמיד היה כך, הרפת הייתה התשקיף של המצב הכלכלי בקיבוץ: קשיים תזרימיים, מצוקה וחוסר יכולת כלכלית להשקיע. וכך הרפת הבודדת-הגדולה בישראל, 5.2 מיליון ליטר מכסה, הלכה ונשחקה במבנים ובציוד.

הרפורמה שינתה הכול, היה צריך להחליט מהר וקשה. ישבו המנהלים על המדוכה בחנו את כל האפשרויות, הפכו בכל החלופות וההחלטה לבסוף, הייתה להישאר בבית ולהשקיע את מה שנחוץ - זו החלופה הכלכלית והחברתית הראויה ועד היום, לא מצטערים על ההחלטה.

בגדול, מרוצים מתאי הרביצה, התא מספק את הפרה, לפרות נוח לרבוץ, פעם בשבוע עובר עובד עם מתקן מיוחד ומפזר זבל יבש על המזרון - 2 עובדים מסדרים את המזרונים ומיישרים את הזבל היבש, במשך שעתיים בכל יום ראשון

משטחי אספלט ונוי מלוא העין

צינור גומי בכל סככה וגימור בטון מושלם

תאי רביצה מטופחים ושמורים

עצים צעירים לצל ולנוי

בגדול, מרוצים מתאי הרביצה, התא מספק את הפרה, לפרות נוח לרבוץ, פעם בשבוע עובר עובד עם מתקן מיוחד ומפזר זבל יבש על המזרון - 2 עובדים מסדרים את המזרונים ומיישרים את הזבל היבש, במשך שעתיים בכל יום ראשון. המזרון עשוי מצמיגים דחוסים והוא קשה, שמים ריפוד על המזרון כי בלעדיו יש שפופים ברגליים. עד היום לא הייתה תחלופה במזרונים והם מחזיקים מעמד טוב.

המעברים בסככה רחבים, שקתות אישיות נמצאות בפס האכילה, קרוב לאבוס. חולבים 430 פרות ורק כ-2 מהן רובצות במעברים, יש גם 2-3 פרות שרובצות הפוך בתוך התא. ניקוי השקתות האישיות נעשה בכל יום, כדי לשמור על ניקיון.

חליבה ובריאות העטין

מכון החליבה הוא קרוסלה מכנית משנת 1974, עם צנצנות, הפרות עומדות כמו בשדרת דג, החולבים נמצאים בפנים ורואים את כל מה שקורה, עובדים 3 חולבים כשאחד מביא פרות ומכניס אותן לתוך המכון. שתי חצרות המתנה צמודות של 120 פרות בכל אחת. "התחזוקה של עמית טובה מאוד וזה עובד יפה 35 שנה - מרוצים מאוד. הפרות מגיעות נקיות לחליבה ויש מעט דלקות עטין, סומטים טובים.

אורנה הגיעה למסקנה שגזע ההולשטיין הוא המתאים לעדר הישראלי ושומרת לו אמונים - "השתכנענו ששיאון עושים עבודה טובה, עבדנו בעבר עם מונביליארד ולא היה מוצלח"

בריאות העדר

בריאות העדר טובה, למעט בעיות טלפיים קשות מאוד. הבעיות נגרמות מההליכה על הבטונים הרבים וכנראה, גם מהרכב המנה (למיניטיס). יש פטרייה ברגל (דרמטיטיס) שהיא כנראה, נמצאת שם קבוע. אנשי הרפואה לא מצליחים להדביר אותה לגמרי, ממליצים על טבילה, גומי על המשטחים, טילוף כפול. "אנחנו מרססים במכון החליבה חומר אנטיביוטי לתוך הטלף וזה חוזר מחדש. הפרות יורדות בחלב ומבחינת הרפת זה מוגדר כקטטרופה."

יש מתקן טילוף ושני עובדים מטפלים בטלף של פרה בודדת, מעבר לשני הטילופים בשנה לכל העדר.

גם החלק האחורי שמור נקי ויבש, ללא זבל כלל

הזרעה והתעברות

תאי הרביצה לא מפריעים לפרות לדרוש ואין כל בעיה עם גילוי זיהוי הדרישות ברפת. בכל בוקר מכינה אורנה את רשימת הפרות להזרעה. היא עובדת עם תכנת השידוך "נטע" של שיאון. הפרות מופרדות אוטומטית במכון. אורנה הגיעה למסקנה שגזע ההולשטיין הוא המתאים לעדר הישראלי ושומרת לו אמונים – "השתכנענו ששיאון עושים עבודה טובה, עבדנו בעבר עם מונביליארד ולא היה מוצלח".

ההתעברות בינונית למדיי והיא נמוכה אצל הפרות הבוגרות – בעיית קיץ קשה.

אחת הרפתות המטופחות בארץ, כל סביבת הרפת מרוצפת בטון ואספלט, אין שטחי בור, הרבה מאוד גיבון וירק, אפשר להגיע עם בגדי א' ולהישאר נקיים גם אחרי הביקור. הגימור של הסככות, המעברים, הדרכים – עשוי בקפידה וכך אין זבל מתגלגל, בכל סככה יש ברז וצינור מים לניקיון, הכול מתוכנן ומבוצע במחשבה

הקיץ בעמק חפר

הם לא מוגדרים כעמקים חמים, אך בעמק חפר הקיץ קשה מאוד – חם, לח מאוד, אין אוויר, הפרות יורדות באכילה ובחלב ונדרשת התייחסות מיוחדת לנושא הקיץ. עד כה, אורנה לא ייחסה לנושא הצינור משקל מכריע, "בקיץ האחרון סבלה הרפת מירידה תלולה בחלב. למדנו את הלקח ובימים אלה אנחנו משקיעים הרבה בהתקנת מערכות צינור בסככות החולבות ובהחלפת מאווררים בחצר ההמתנה".

היא אכן רואה שבמשקים השכנים בעמק, שהשקיעו בצינור, רואים ברכה מקצועית וכלכלית.

מזון והזנה

זוהי אחת הנקודות החלשות ברפת. לפני כמה שנים החליטה ההנהלה לעבור למרכז מזון חיצוני, בעיקר בגלל תזרים מזומנים וצורך בהשקעות גדולות.

מאז 2004 מגיע המזון ממרכז מזון "אמץ בר", מחולק באבוס פעמיים ביום לחולבות ופעם אחת לשאר הקבוצות. ביום שישי מחלקים גם

ארוחת הבוקר – עמית, אורנה, פבלו וארנון

מכון חליבה רוטרי רב שנים

מתקן היזראולי לפיזור זבל

בור התחמיץ הפנוי משמש לייבוש זבל לפיזור בתאים

עבודה ועובדים

מספר העובדים ברפת גבעת חיים מצומצם יחסית כי מקבלים את המזון מבחוץ. הרפת נקיה ומסודרת וכמות העבודה, קטנה יחסית. בסך הכול 7 עובדים מהם 3 חברים, 3 שכירים ותאילנדי.

אורנה - מנהלת את הרפת, מטפלת בכל היונקים, עוקבת אחר האכילה, המזונות, מכינה את רשימת הפרות למזריע ומובילה את טיפוח הצוות והסביבה.

ארנון - בן משק שאחראי על הבריאות ועל המעקב אחר הפרות בחליבה, מטפל בבעיות רגליים. בוגר הנדסאים ברופין ושותף נאמן לכל מה שקורה ברפת.

פבלו - עשה קורס טילוף, חולב פעם ביום ועושה אחזקה סביבתית ובעתיד יצא לקורס העשרה.

אסף איטקין - חבר קיבוץ שעושה 2 חליבות ביום.

עדו בדר - בדרך ללימודים גבוהים, עובד ברפת, בעיקר בחליבות עוזר בעבודות השוטפות (וגר באיחוד).

עמית - בגיל פנסיה ונראה צעיר, עוסק בתחזוקת הרפת ומסייע בחשיבה על כווני ההתפתחות של הרפת.

אברהם - שכיר שגר בקיבוץ, חולב 2 חליבות ביום, עלה עם משפחתו מאתיופיה ומתגוררת בנתניה.

אורנה נותנת חשיבות גדולה ל**טיפוח הצוות** - יש ארוחת בוקר בכל יום ובה מלבנים את מה שקורה ברפת, בקיבוץ ובמדינה.

ימי הולדת - רשומים על הלוח לתזכורת ובהם מציינים את העובד ופועלו, עם עוגה ואווירה.

חגים - מצוינים בהרמת כוסית

קורסים וימי עיון - העובדים נשלחים לכל קורס אפשרי וזה תורם

להזנת שבת - ביום ראשון יש ירידה גדולה בחלב ומתאוששים רק לקראת יום שלישי ("זה נושא שצריך לבדוק ולשנות").

אורנה עוברת, בבוקר השכם, באבוס ומתקשרת לסדרן על כמות המזון הרצויה. השאריות המעטות הולכות לעגלות. אין מחשבות על חזרה להזנה עצמית בגלל גודל ההשקעות וגם בהעדר מקום להתרחבות.

יונקים

עגלים מוכרים בגיל שבוע (כיום יש הסגר בגלל פה וטלפיים). העגלות נשארות במבנה היונקיה במשך 5 חודשים, השיטה קצת מיוחדת ושונה - כלובי מתכת על ציר מסתובב בתוך סככה ו"זה נוח מאוד ושומר על היגיינה וגם על העובד בקיץ ובחורף. ההגמעה הולכת מהר כי הכול מאורגן ומסודר". מכל החלב נע על מסילה וחוסך הרבה הליכות - שווה ביקור ולימוד.

בעיות הזבל

תאי הרביצה מאופיינים בכמות גדולה מאוד של זבל ובעמק חפר הצפוף, הבעיה גדולה שבעתיים.

ביוב מכון החליבה זורם למערכת המרכזית של עמק חפר והם דורשים רמה של BOD 250 ומשלמים קנסות על חריגות. בימים אלה בוחנים אפשרויות שונות לטיפול ב-100 מ"ק ליום בקיץ ובמחצית מזה בחורף - עובדים עם צוותים לבחון חלופות של מצע קנה, ביו-גז או ברכות שיקוע.

זבל חצרות - נגרף כל היום לבור שיקוע בקצה הרפת והמתקן האזורי - המטב"ח, שואב אותו באופן שוטף והשירות השתפר מאוד בשנים האחרונות. העלות לא זולה - כ-300,000 שקל בשנה.

הקמת רפתות
איכות ללא פשרות

האתר הוקם ע"י ש.י.א.
052-3835273/4

שותפות דרויש מתמחה:

- בהקמת רפתות
- סבנה תעשייה
- סככות וכל עבודות הבטון

ותק של 10 שנים
בין לקוחותינו: עשרות קיבוצים ומשקים משפחתיים

ש.י.א.
שותפות דרויש בניית סבנים גידול ושיווק תוצרת חקלאית
טלפון 08-8556212, פקס 08-8640313 אבי 052-3835273, שלמה 052-3835274

פרות נקיות ורגועות

אורנה חיים

נולדה בלב תל אביב ואחרי השירות הצבאי הצטרפה עם חברים לשירות בקיבוץ ייטב הצעיר בבקעה. שנתיים שהתה שם ועלתה חזרה עם שימי בעלה לקיבוץ האם בגבעת חיים מאוחד. עם הגיעה הצטרפה לרפת ב-1981 ומאז היא שם, קמה כל בוקר בשמחה רבה לעבודות הרפת והיא התנסתה בכולן, גם בהפעלת כלים ובחלוקת אוכל לכל בעלי החיים ברפת. ארבעה בנים ילדה וגידלה בקיבוץ וכל זה מבלי להפסיק את העבודה ברפת, שאותה היא כל-כך אוהבת. יום העבודה שלה ארוך מאוד ומתחיל עם סיבוב בוקר בסככות לראות את הפרות ואת האבוסים. עוברת ליונקייה ולקראת השעה 7.00 היא מסיימת את ההגמעה, חלוקת האוכל והניקיונות. חוזרת למשרד ושם מכינה את הפרות והעגלות למזריע ובארוחת הבוקר היא כבר אחרי רוב העבודות השוטפות ברפת. סידורים, משימות, טלפונים ושיחות וכבר הגיע זמן ההגמעה השנייה. כך כל יום, בשמחה ובחיוך. ויש לה זמן לכולם - למשפחה, לצוות, לספקים, לאורחים, לכולם. "היד הנשית" נמצאת בכל מקום - נקי, מסודר, מטופח ונעים.

ייתכן שמשימה של כל מנהל רפת היא להבטיח שתהיה לידו (או במקומו), עובדת-מנהלת אישה שתעשה את כל ההבדל - תחשבו על זה. ■

להעשרה ו"מחזיר את ההשקעה".

שכר - נותנים שכר על פי חוק עם כל ההפרשות המתבקשות. התאום נעשה עם משאבי אנוש של הקיבוץ, בהתאם למקובל בו. התאילנדי מקבל את מה שמגיע על פי החוק ומקפידים על כך מאוד.

טיפוח הסביבה

אחת הרפתות המטופחות בארץ, כל סביבת הרפת מרוצפת בטון ואספלט, אין שטחי בור, הרבה מאוד גינון וירק, אפשר להגיע עם בגדי א' ולהישאר נקיים גם אחרי הביקור. הגימור של הסככות, המעברים, הדרכים - עשוי בקפידה וכך אין זבל מתגלגל, בכל סככה יש ברז וצינור מים לניקיון, הכול מתוכנן ומבוצע במחשבה.

אורנה אחראית על השתילה, ההשקיה, הניכוש והגיזום. פבלו אוהב נוי ומסייע בידה.

בכל בוקר, כחלק מהחליבה, שוטפים החולבים את כל הגורפים וכך לא מצטבר זבל בקצה הרפת.

התנהלות כלכלית

הנהלת הקיבוץ מפרגנת לרפת ומקיימת איתה יחסים פורים, על אף היותה רפת בודדת בתוך קיבוץ משתנה. סכום מסוים מרווחי הרפת מועבר מדי חודש לקהילה והשאר מיועד להשקעות מאושרות ברפת. כך הבעלים יכולים לקבל תשואה והרפת מצליחה לשמור על רצף של השקעות בפיתוח ובשימור, ושני הצדדים מרוצים

הנה כי כן, רפת לדוגמה, נראית יפהייה ובדרך לצמרת המקצועית והכלכלית. ■